

LUCEAFĂRUL

ANUL V. NR. 8.

BUDAPESTA, 15 APRILIE, v. 1906.

A apărut:

A. O. MAIOR

BIBLIOTECA COPIILOR

VOL. I.

cu o poveste inedită scrisă anume pentru acest volum
DE CARMEN SYLVA

Numeroase ilustrațiuni. Prețul 1 cor. 60 bani (plus 10 b. porto.) România 2 lei.

—o—
ELENA FARAGO
(Fatma)

VERSURI

— Prețul 1 cor. 50 bani. — România 2 lei. —
(Plus 10 bani porto.)

In aceeași editură au mai apărut:

	cor.	lei
Octavian Goga: <i>Poezii</i>	2.—	2.50
Pe hirtie olandeză	3.—	3.50
I. Agârbiceanu: <i>Dela Țară</i>	1.50	2.—
I. Ciocîrlan: <i>Traiul nostru</i>	1.50	2.—
Alex. Ciura: <i>Icoane</i>	1.20	1.60
M. Gorkii: <i>Nuvela</i>	1.—	1.20
Z. Bârsan: <i>Ramuri</i>	2.—	2.50
Coșbuc Gy. <i>Költemények</i> , ford. Révai K.	1.50	2.—

Sub tipar:

Ioan Slavici: *Mara* (Roman).

George Murnu: *Omer Iliada*, 12 cînturi traduse în versuri. Cu ilustrații.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

SUB DIRECȚIA

Dlor: ALEXANDRU CIURA, OCTAVIAN GOGA, OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU.

ORICE REPRODUCERE OPRITĂ.

SUFLETUL.

*Pustietate largă și-atîta de săracă,
Lumina ta mă arde și bezna ta mă 'neacă.*

*De mult, în vremi uitate, cînd mîntea nu mai știe,
Ți-ai stors întreg belșugul din chinuita glie.*

*Atunci ți-ai stîns și zvonul de miriștii roditoare
Și cîntecul livezii și cea din urmă floare . . .*

*Azi țara ta-î supusă de jale și osîndă —
Și-atîția tigri-și urlă strigarea lor flămîndă.*

*În noapte vin șacaliți cu ochii de otravă
Și sapă tainic groapă atîtor morți în slavă . . .*

*Pustiul se întinde, cit ochii pot să vadă,
Sub soarele tău vitreg nisipul nu dă roadă.*

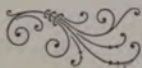
*Arare, cîteodată, cînd vîntul de departe
Un fir de lut aduce țărîniile tale moarte,*

*Cînd c'o sămîntă 'n taină se înfrățește lutul
Și-un mugur își ivește sfielnic începutul,*

*Himere cu ochi tulburi viața lui o curmă,
Nisipul le rămîne uscat și sec în urmă.*

*Din cer, strălucitoare, cad raze jucăușe,
Batjocorind, păgîne, o lume de cenușe.*

Octavian Goga.

22 OCT 2019

P2304

Univ. "Petru Maior" Tg. Mureș

094640 2613

PAZNICII.

Tot mai tare se cernea pământul către seară și amurgul își trăgea mereu roșata după sine în alte părți de lume, iar în văzduhul plin încă de o lumină albăstrie se căznea colo și colo cîte o biată stelișoară să-și verse încoace plăpînda-i rază, cum s'ar căzni licuriciul să-și prindă zborul.

Susânica nu mai vedea să coasă, ci umbra ce se lăsa tot mai deasă i-a oprit deodată împunsăturile ei măiestre pe pînza mătăsoasă de borangic și aruncînd cusătura la o parte pe prispă și-a proptit capul ei drăgălaș în podul palmelor și și-a alungat privirea pe drumul ce șerpua înaintea ei, departe, departe, pînă unde albul lui se ascundea după dealuri.

Pe drumul ăsta pornise Sinică, sint doi ani de-atuncia. Îl duceau la oaste și ea l-a petrecut cu socri pînă în preajma Strehaiei și aici a trebuit să-și ia rămas bun, un rămas bun înduioșător și dureros, mai mult o tînguire, decît un adio, căci rămînea stîngeră pe trei ani de zile, fără o vorbă dulce, fără un sărutat, fără un strîns în brațe, fără de care tinereța ei fragedă nu mai avea nici o căldură, nici un farmec. Astea erau florile preperate ici și colo pe lunca cea întinsă a vieții ei. Și'n preajma Strehaiei se opria o leacă cu gîndul sub umbra unui plop înalt, de unde a pornit Sinică singur, cu dorul ei numai pe suflet, și o pîdicia deodată lacrămile curate ale durerii, căci ochii ei aprinși de vîrstă și întăritați de singurătate și de duioșie erau un nesecat izvor de lacrimi limpezi ca picăturile de rouă.

Și după ce se opria o leacă sub popul cel înalt, căuta să străbată mai departe prin locuri necunoscute, către afurisitul de București, care a trebuit să-i îngroape fericirea ei pe atîta vreme.

Un vis era numai toată efortarea ei de a răzbi cu gîndul prin negurile depărtării, un chin numai, căci ceeace căuta nu putea găsi, ceeace doria să vadă nu-î apărea înaintea închipuirii. La ce-î folosia îmbunările soacrei, la ce răsfățările șăgalnice ale bătrînului, o alinare de-o clipă pentru durerea ei, ce nu se îmblinzia nici în liniștea somnului. Și cum se uita așa în nesimțire, cu gîndul dus departe, nișica nu mai trăia în jurul ei, totul se prefă-

cea într'o negură deasă, din care căuta să împietriască chipul flăcăului iubit, ce i-a fost smuls dela sînu-i abia o lună după cununie.

Cine trebuia să vegheze asupra sufletului ei părăsit, dacă nu aceia cari au ales-o ca un sprijin al zilelor lor de bătrînețe!

Și cu multă dreptate grăește o vorbă, că un suflet bun își găsește totdeauna adăpost moale, căci Susânica nu intră în casă streină, cum se obicinuieste a se zice cînd o fată se mărită, dar era mai bine ca la sînul mamei. Nu-î zicea nimenea fă-te încolo, ci totdeauna era privită ca o copilă nevîrstnică pentru lucrurile grele ale casei și la orice bătrîna căuta să o înlocuiască, căci minile ei erau mai aspre, mai învățate cu lucru, mai destoinice.

Iar cînd a dat cu ochii de fata uitată pe prispa casei, cu fața ascunsă în palme, plîngînd poate, i-a ghicit îndată păsul și după duioșia vorbelor putea să se înțeleagă, că nu era numai o îmbărbătare a copilei desnădăjduite, dar însuși sufletul ei de mamă părea înmuat de dor după cel dus departe și însuși el aștepta o vorbă de mîngăiere.

„Nu te mai boci, copila mamei, că bun e Dzeu, mai e un an și vine acasă!“

Susânica s'a deșteptat, ca dintr'un somn greu, tresărînd, ca trezită de-o vedenie urită și în iuțiala cu care-și aduna lucrurile aruncate pe prispă căuta să-și mustre slăbiciunea firei ei de atîteaori dojenită de vorbele bătrînei ori de sfaturile moșneagului.

„Dă înainte! — continuă bătrîna cu glas mai bărbătesc. — Nu te lăsa să te răpuie dorul, scutură-te de el ca de pleavă și ține-te voinicește, căci dacă te-î pune pe supărări, îmbătrînești într'un an ca'n zece!“

Nu e dat însă fiecăruia să înfrunte dragostea. Pentru mulți, ea nu e o nădejde de scăpare, ci e un chin prelung, o trudă vecinică de a căuta să simță aproape un suflet iubit, ce pare că tot mai mult se depărtează.

Ea n'a putut zice o vorbă, era prea perdută pentru a putea rosti un răspuns; ori care, ar fi o scuză, ori o compătimire a atîtor griji, cu care o învăluie bătrîna asta înălbită de vremuri și bune și rele, a atîtor îngrijorări, ce-î poartă

ea, de care nu o lega nici un simțămînt strîns de iubire, decît acela de a fi nevasta copilului ei, dar inima, care ar trada pe toată lumea, dacă ar putea vorbi singură, dar care nu poate decît ascunde fericire ori durere, mulțumire ori suferință, — inima asta îi șoptia în taină:

„Mi-e dor și pace!“ . . .

În vremea asta înserase de-a binele și rînd pe rînd se întorceau oamenii dela arat.

„Ce-o fi cu moșu de nu mai vine?“ întrebă Susânica, ca să vorbiască și ea ceva, să uite de celelalte, căci știa că bătrînul cătră seară se îndărătnicește la muncă.

— Ce să fie, fata mami!,“ răspuse bătrîna, măgulindu-și nora, „nu-l știi cine-î, că de-o mai avea o brazdă, o întoarce pe întunec, așa pe dibuite.“

Și pe cînd îi spunea noră-si cu dulceață în grai vorbele astea — pentru că îi era tot atît de dragă ca și copilul ei, mai dragă încă, pentru că prin această legătură de iubire părintească căuta să facă, să se nască aceiași dragoste în inima fetei, singura fericire de care se putea bucura de atunci și pînă cînd o închide ochii pentru vecie, — îndesa mereu gîtejele la oala cu fier-tură și-î da putere flacării cu sufletul ei slab.

Din cînd în cînd trăzniau tăciunii cuprinși de bobotae și aruncau scînteii pînă în mijlocul casei. E veste! Trebuie să sosiască veste din vr'o parte.

„Auzi vestea, mamă!“ zise copila, auzind elopotul de cioaie cu care-și înveselia bătrînul cei șaptezeci de ani; îl întineria sunetul lui ascuțit și trăgănat ca pasul liniștit și încet al boului.

„Auzi că vine moșu!“ mai zise ea încă odată, prinsă de-o vrajă caldă de bucurie, căci deși ar fi așteptat cu mai mult foc o veste mai depărtată, simția totuși odată cu sosirea moșului o schimbare tainică a sufletului ei copleșit de uitare și suferință și-și putea încălzi inima la comoara neprefăcută de mingăieri, de glume, de vorbe înțelepte și sfaturi temeinice, ce păreau că nu mai au sfîrșit din gura bătrînului.

Și apoi nu era el oare chipul vîrstnic al lui Sinică! Aceiași statură înaltă, dar cam adusă de spate, aceiași ochi vioi și îndrăciți, cari înmoaie inima muierii, acelaș nas tăiat frumos, care dă feței mai multă mîndrie decît frumusețe; aceeaș gură sfătoasă și la vîrsta moșneagului. Nu-î

și aceasta o mingăiere pentru acei ce n'au altă scăpare? De ce a sărit atuncia Susânica ca o codobatură, să-î deschidă poarta?

Îl iubia tot atît de mult ca și pe Sinică al ei, cu aceeași inimă, dar cu altfel de dragoste, mai copilărească, mai temută, mai închisă.

„Fata moșului, fată, că i-a adus moșu ceva!“ rosti bătrînul așezîndu-și boii la odihnă.

„Iar mi-ai adus vr'un șoarece!“ îi răspundea fata cu vorba răsfațată și întrecută, ca un copil mic, „dar nu mai sint eu prostă să bag mîna în traistă, că atunci era să mă prăpădesc de frică!“

„Făcut-ai ceva de rîndul gurii, mătușă, că v'am adus la amîndouă ceva!“ mai rosti bătrînul așezîndu-și trupul obosit pe scaun lîngă masă, dar dornic de vorbă și glume cu toate astea, pentru că așa înțelegea el odihna sufletului: în vorbe bune cătră insoțitoarea lui de viață, în săguire și răsfaț față de aceea, pe care o socotea copila lui.

„Gata, cît ai bate un ceas în palme,“ răspuse pe acelaș glas bătrîna asprinsă la obraz mai de hărnicie, mai de flacăra focului.

„Ce-î așa greu în traistă, moșule?“ întrebă Susânica ținînd-o cu temere de curea.

„Aia dă-o mame-ti, și tu vino incoace, că ti-am adus aici ceva,“ și băgînd mîna în chimir scoase o scrisoare cu plic soldătesc și i-o dete fetei.

„O scrisoare, mamă, dela Sinică!“ exclamă copila robită de bucurie și pe cînd rupea cu nerăbdare plicul, un țipet de spaimă răsună dintr'un colț al casei.

„Ariciū!“ strigă bătrîna îngălbenită de frică, iar moșul rîdea, rîdea un rîs hodinit și plin de mulțumire.

Susânica desfăcu scrisoarea, lăsă o parte pe masă, în fața bătrînului, iar cu cealaltă, care se vede că era numai pentru ea, s'a retras lîngă vatră pentru a o desluși la flacăra focului. Și citia și zimbua fericită, un zimbet duios, care se schimbă iute în plîns, dacă-î întăritat de-o vorbă ce sapă la inimă. Și apoi citia și plîngea. Plîngea închis, un plîns numai din lacrimi.

Iar cei doi părinți, cari privindu-o liniștiți îi înțelegeau durerea cînd era durere, dragostea cînd era dragoste, suferința cînd era suferință, pentru că era inima lor ce le destăinuia totul, nu puteau să-î turbure astea cîteva momente

ce-î frământa sufletul ei tânăr, ci o lăsa să plîngă unde era de plîns, să ridă unde era de ris, să sufere unde era de suferit, să se tinguiască chiar, dacă vorbele celui drag o aduceau pînă într'acolo.

Și numai după ce fata a încheiat cu un oftat adînc rîndurile citite și răsцитite, numai atunci bătrînul, ca mai tare de inimă, a întrerupt tăcerea de mormînt, lăsînd pe mama, ca mamă, să-și uniască lacrimile cu acele ale noră-sii.

„Ia vezi, fată, aci ce zice!“ și-î întinse scrisoarea ce era pe masă.

Susanică își mai șterse obrazul cu colțul șorțului, luă scrisoarea și începu a citi cu un tremurat ușor în grai și cercînd a se desrobi de neliniștea ce o înlănțuise cele citeva rînduri ale iubitului ei:

„Mult iubii mei părinți, tată și mamă!“

„Dragu mamei,“ ofta de lingă vatră bătrîna cuprînsă din nou de suferință și de dor...

„Pînă la facerea acestei mici epistole mă aflu sănătos, care sănătate doresc să vă întîmpine totdeauna și să v'o dăruiască bunul și milostivul Dumnezeu...“

„Scumpul mamei!“ oftă bătrîna.

„Mai departe veți ști, scumpii mei părinți, tată și mamă, eu o duc bine cu serviciu, mă jubeste căpitanul și toți ofițerii și vreau acum să mă facă sergent de 10 Mai.“

Și veți ști că de 10 Mai e o sărbătoare mare, mai mare ca în alți ani, că se fac anume niște clădiri mari pe un cîmp afară de oraș, îi zice cîmpul Filaretului, îl știe tata, și a săpat acolo un imas de-a făcut lac și în lac vine apă de suu o ripă înaltă cît un turn de biserică și a adus pomii mari de i-a sădit în preajma locului și acum toți is verzi și a făcut o casă așa în cerc și în mijloc un loc mare deschis, unde se baț cu taurii ca 'n vremea veche, și-apoi au venit negustori și breslași de și-au făcut și ei case mari, unde-și aduc tot ce-au lucrat ei mai de seamă și cite și mai cite minuni.

Mari ce mai e aici de învîlmășală și ce treburi mari se fac. Și știți de ce? Pentru că vrea fara întreagă să sărbătorească odată patruzeci de ani de cînd a venit, zice-se, Vodă...“ Asculta bătrîna ca pierdută în alte lumi; îi părea un șir întreg de basme cele citeva rînduri ale copilului ei. Numai moșneagul s'a îndreptat în scaun

și toată vigoarea bărbătească, ce abunda încă în ființa lui cu toată greutatea celor șaptezeci de ani, a adunat-o pentru a-î da o ținută măreață.

Clocotia în el sînge proaspăt, tânăr, înfierbîntat de amintiri vitejești și-l mișcase pînă la lacrimi faptele mărețe ale lui și ale neamului lui petrecute în șirul celor patruzeci de ani. La șizeci și șase a întîmpinat pe Vodă, eșit de sub pămînt la Severin în bătaia tobelor, în sunetul trîmbițelor, în bubuitul tunurilor.

L-a petrecut în căruța alături de părintele lui, dela care moștenise sînge curat românesc, pînă la sălașul domnesc din Cetatea lui Bucur.

L-a așezat în scaun domnesc, împreună cu boerii țării, și cînd să plece cătră casă:

„Nu mai plec, tată!“ zise el hotărît părintelui, care-î ghicise gîndul, „rămîn aci în paza lui Vodă!“

Și l-a păzit 7 ani de-arîndul, ca un sfetnic credincios. S'a dus acasă, și după alți douăzeci de ani a început a-și trimite copiii în paza aceluiaș domn, rînd pe rînd pe Sănducu, pe Păun, pe Bujoreț și acum pe Sinică cel mai tînăr dintre ei.

Și sucindu-și feciorește mustața, o vioioșie vădită i se întipărise pe față și-î cuprînsese toată firea. Era mîndria care înaltă sufletul omului nu numai martor, dar pârtaș la treburi mari pentru fericirea țării și propășirea neamului. Era fala peste măsură de îndrăzneată, care întinerește simțirile, care renaște făptura omului, care dă putere brațelor istovite de muncă, care limpezește mintea îngreunată de oboseală, puse în serviciul unui ideal măreț.

Și cuprîns de această mîndrie și de această fală bătrînul mehedințian exclamă cu patimă poate ultima-î dorință:

„Aș vrea,“ zise el — cerînd par'că ajutor dela cel Atotputernic — „aș vrea să mă fiu odată de douăzeci de ani, să încep încă odată paza țării și a domnului ei și de s'o mai întimpla vr'o vrajbă“ — atunci și-a apăsă cu dreapta rana dela umăr — „întîmple-se!...“ Două lacrimi aș mai stors ochii lui.

Erau cele din urmă lacrimi de bucurie.

George Stoica.

I D I L Ă.

Ce păcat că de sat o ține înlăntuită o datină, pe care o găsia de multeori întemeiată pe pre-judecăți, dar peste care totuși nu se putea trece. Ce păcat că el era prins în cleștele unor legături și mai puternice, că se bucurase de o cinste, așa cum o înțelegeau cei din jurul lui ce-i drept, dar la care el ținea ca la lumina ochilor!

El se muncia, se frământa, gemea.

— Dumnezeule, sintem robi pe pământul acesta, de ce ne-ai mai dat simțire, dacă trebuie să ne-o tocim de orinduelile tale și ale făpturilor tale? La ce folos chinurile aceste pentru desă-virșirea noastră?

Îi venia gînduri nebunești; să nesocotiască tot ce-l înconjura și să facă tot ce-l silia suflul lui tinăr, arzător.

— Legile naturii m'au făcut așa și eu nu pot și nu vreau s'o împedec, fiindcă natura nu greșește. Dar ar fi mers la perzanie în chipul acesta.

— Și perzană e o lege a naturii, e reacțiunea ei firească, — gîndia el cu spaimă. Atunci între înfrînare și pornire simți în el hotărîrea că nu trebuie s'o părăsiască, că va căuta s'o mai vadă, ori decite ori ar fi cu putință, pe furis.

A mai întilnit-o de atunci odată, la porumbul lor din valea Novacului. Se temea însă de ziua cînd vor afla părinții ei, părinții lui satul. Și ziua aceea nu întîrzie să vină.

Mama ei află întii, dar tăcu, căci era mamă. Dar bătrîna, cu care fata fusese la moară, nu se mulțumi să spună mamei, ci într'o bună dimineață spuse și tatălui. Șerban păli.

Seara zise argatului să iasă afară și-i spuse fetii cu glas aspru că niciodată: — la să vii pină aici, Ano.

Fata presimți că trebuie să fie ceva la mijloc și inima începu să-i zvîcniască.

— Uită în ochii mei. Bine, fa, n n zi, cți-a venit vremea glumelor cu băeții, dar n'ai mai găsit băiat în sat? Nu ți-e rușine obrazului? Tu ești de nasul lui Nică al învățătorului? Vrei să-mi stîrnești satul în cap? Vrei să te faci de rîs? Ala se uită la cucoane, fa, nu la tine, tu să te uiți la cei de seama ta.

Fata își plecă capul și-o podidiră lacrimile. Mamă-sa îi luă apărarea.

— Las-o, frate, minte de copil. Ce știe ea? Te răstești la ea par'că n'ai fi dumniata.

— Mă răstesc, cum să nu mă răstesc. Auzi, fa, ce zic eu aici!.. Să nu te mai prind, să nu mai aud, că ajungî în gura lumii de ocară. Auzi, să nu m'aduci să fac ce n'a făcut neam din neamul meu. Înțelesu-m'ai?

Ana începu să suspine înăbușindu-și plînsul.

Nu ieșise din vorbele tătine-său niciodată, și nici nu i-ar fi trecut vr'odată prin cap să iasă, fiindcă știa că decit el nu putea spune nimenea mai bine; ce zicea el era sfînt. Dar de data asta nu-l mai înțelegea. I s'o fi întimplat ceva? De ce răutatea asta în glas? De ce s'o fi răstit așa? Cum, așa de mare era vina ei? Dar ea auzise că Maria lui Bratu trăia bine cu Mitru, care era un leneș și un prăpădit și Ioana sta de glume în drumul mare cu Petrea, care se

certa cu tot satul și Veta așa și Domnica așa, știa toată lumea și lor nu le zicea tata lor nimic. Și ei pentru Nică al învățătorului, care se purta ca o fată mare, pe care tot satul îl purta pe mîni de drag, să-î facă așa! Cum se uită la cucoane, dacă văd că se uită la mine și cum să-mi fie rușine?

Inima ei se frîngea între ce simția și între cearta lui tată-său. Se hotăra s'asculte pe tată-său că va fi știind el de ce spune așa, dar cînd îl vedea pe Nică trecînd pe drum, cu pușca la spate, mîndru și frumos și cînd o privia în ochi, nu mai știa ce-i de ea. O prindea o to-ropeală, rămînea uluită, cu inima topită de dor, uitîndu-se după el. După ce trecea, îi rămînea în suflet un fel de înec, care o împedea să vorbiască și de care i se părea că numai plîngînd s'ar fi ușurat. Atunci se gîndia; „Ce cîinos e tata!“ Că n'o mai lăsa ca alte dăți să se ducă cu vitele pe marginea Dumbăvii, n'o mai lăsa să se ducă pe la mătușă-sa și nici pe la cucoana hangiului să-și cumpere fluturi și mărgele.

VI.

Se culesese porumbul.

Învățătorul făcea în toți anii clacă la curățat, de era de pomînă. Venia tot satul și băieții și fetele o așteptau, tot cum așteptau o nedee. Era o petrecere, la care Trache Lăutarul cînta par'că de zece ori mai bine, și după care satul purta povești, cum îi vinul învățătorului anul acesta.

Argatul dăduse veste în sat. Se înserase. Nică aștepta în poartă pe cei ce veniau, glumind cu frăiorul cel mic.

— Bună seara.

Nicu iasă deodată de mîna copilașul care, aproape să cadă, își curmă risul.

Între fetele ce intrau era și aceea, pe care n'ar fi crezut niciodată s'o aibă la clacă.

— Bine, da tu cum ai putut veni? Te-a lăsat tată-tău?

— Tata nu e acasă, e la tîrg și muma m'a lăsat.

Fetele trecură înainte spre grămadă.

S'o lase mumă-sa, care știa tot așa de bine cași tată-său, că el umblă după ea? Nu putea să înțeleagă ce-o putuse hotărî să facă lucrul acesta, cînd știa bine, că nici unuia nici altuia nu i-ar fi plăcut o astfel de dragoste a fetii lor

cu unul, care nefiind din rîndul lor și uitîndu-se mult mai sus, nu ar fi putut-o cu nici un preț lua. Nu ar fi crezut niciodată ca femeia aceasta uscățivă, vrednică, iute la vorbă și la faptă, să fie de o așa neobcînuită bunătate îngăduitoare. În bunătatea ei era însă acea nemărginită dragoste de mamă, care nu poate vedea dincolo de o clipă de mișnire, care nu putea răbda plînsul și oftatul fetii, la care ținea mai mult decît la luminile ochilor. Bunătatea aceasta tremurase în glasu-î în seara, cînd oprise pe bărbatu-său de-a o certa. Bunătatea aceasta o făcuse acuma să nu se gîndiască la nimic, nici la învățător, nici la bărbatu-său, nici la gura satului, ci numai la bucuria fie-si. În bunătatea aceasta era regretul tineretii ei, ferecată în lanțurile chinurilor depărtării de lume, ofilită în obida sufletului silit să-și înăbușe simțirea — căci pămîntii ei n'o lăsase să-și petreacă la hori și la nedee, o ținuse în casă, priveghînd-o ca pe-o vinovată, pînă la șaptesprezece ani, cînd aș mărîtat-o după Ion al lui Șerban. Și mai era în bunătatea asta ceva din deșertăciunea de a ști că fata ei e cea mai frumoasă din sat și că la nici una nu mai găsise cu cale să se uite mîndrețe de fecior ca al învățătorului. Și feciorului învățătorului o să-î dea în gînd că ea știe, că ea o lasă, și cînd ar fi întilnit-o și i-ar fi dat binețe, ei i-ar fi plăcut să-l priviască cu ochi înțelegători și să-l cuprindă și pe el într'o rază de dragoste de mamă: — iubia doar pe Ana, pe fata ei.

În șopronul cel mare al învățătorului se ridica grămada mare albă de treizeci de care de porumb cu foî. Două felinare în cele două laturi luminau fețele a tot ce era tinerete în sat. Și veniau mereu. Se făcuse lanț împrejurul grămezii, cîte un flăcău întirziat își făcea loc, glumind și hîrjonîndu-se, între fete. Și ele rideau de nimica lucru, rîzimîndu-se una de alta, prinzîndu-se de mîna, șoptîndu-și în urechi vorbe care și mai tare aprindeau risul. În virful grămezii lăutarul, plecîndu-și capul pe vioară, începu să-î zică un cîntec prelung, toate risetele și glumele conteniră, nu se auzia decît pocnetul foilor rupte de pe druga de porumb. Cîntecul se schimbă într'o horă vioae și iar începu unul cu o vorbă de colea, altul cu o glumă de dincolo și cînd lăutarul isprăvi, era o zarvă și

o veselie de-ți venia să rizi fără să înțelegi ceva, numai așa fiindcă rideați toți. An tot așa a fost, dar lui Nicu i se părea că așa clacă cu haz nu mai avusese el niciodată. S'amesteca și el în vorba lor, povestea câte 'n lună și 'n soare, stîrnia rîsul și ridea și el. Se mira învătătorul de unde atîta veselie pe băiatul lui cel tăcut și așezat. Numai o părere de rău îi umbria veselia: de ce n'a avut el loc să se așeze, mă rog, ca din întimplare lingă Ana. Ii trimitea însă priviri înțelegătoare și cînd îi venia bine, făcea și el ce făceau și ceilalți flăcăi: îi trimitea în poală câte-un mănunchiu de foi, ori câte doi porumbi înodați. Și-i creștea inima, cînd o vedea rizînd și căznindu-și mînușitele să desfacă legătura. Vecinii începură a băga de seamă, dar ce-i păsa?

Veni și vadra de vin, minile începură a umbra mai iute, grămada se micșoră vîzînd cu ochii. Cînd era pe isprăvite, începură să strige: Fuga, copii, și voi fetelor, că n'avem cînd juca; se ridicară în picioare, luară prin mîni ce mai rămăsese și porniră cu lăutarul în frunte chiotînd, spre poartă, în drum la loc larg. Nicu rămase în urmă: era doar' gazdă. Cîteva fete rămaseră să astringă foile, se zoriră și porniră și ele în fugă, Ana rămase și în urma acestora, chip să-și lege o nojiță la un picior.

Veni cea din urmă la joc, Nicu cîrînd în urma ei.

VII.

A doua zi învățătorul era posomorit. Toată ziua a vrut să-i spue lui fiu-său, spre seară însă n'a mai putut răbda.

— Mă, Nicule, băete, se vede că voi, ăștia care învățați atîtea, vă perdeți cîteodată cumpăna și dreapta judecată.

Lui Nicu îi trecu un fior rece prin inimă. De abia putu să zică:

— De ce, tată?

— De ce? Știi de ce? De ce nu mi-ai spus dacă ai vrut să fii în rînd cu flăcăii satului, uite acuma așa avea lipsă de ajutor, n'asî fi cheltuit atît cu tine și ți-ai putea face toate voile în sat, fără să ajungi de ponosul lumii.

Lui Nicu îi veni inimă la loc.

— Ascultă, tată, vrei să discutăm chestiunea asta serios, ori vrei să mă dojenești numai?

— S'o discutăm. mă rog, cum vrei tu.

Nicu începu cu o elocvență, pe care n'o mai avusese niciodată: că dacă prin purtarea lui s'a călcat ceva, apoi acel ceva nu e decît o prejudecată, că noi sîntem țărani și că dacă sîntem, trebuie să fim în toate manifestările vieții noastre, că numai așa ne putem cîștiga întreaga lor dragoste și încredere, că friu legilor naturii nu putem pune decît în paguba noastră, că el va fi om destul de chibzuit ca să păstreze calea de mijloc și să nu-și lase la o parte, pentru o pornire copilărească și trecătoare, datoriile lui, că viața trebuie luată așa cum e, și trăită în întregimea ei, că și asta e un fel de școală, — și termină spunîndu-i de Coșbuc:

— Tata Coșbuc, feciorul popei din Hordoș, învăța în liceu la Năsăud și Dumineca pleca cu tovarășii lui de școală, mergea în sat, îmbrăcat țărănește și juca la hori și aținea calea la fete, ca orice flăcău de seama lui. Și dacă n'ar fi făcut așa, poate că n'am avea dela Coșbuc poezia aceea erotică fără pereche în literatura noastră și poetul nu și-ar fi cucerit locul pe care îl are.

L-or fi înduplecat vorbele acestea, ori l-o fi înduplecat dragostea ce avea pentru fiu-său, destul că a doua zi, cînd Ion Șerban la luat deoparte pe învățător și i-a șoptit mult în ureche, cu fața de tot posomorită, învățătorul Voinea i-a zis tare:

— Lasă-l în pace, nene Șerbane, copilăresc și ei ca niște copii ce sînt, de ce să le facem inimă rea, mai pe urmă deschid ei ochii singuri și — de, dumniata ești mai cu cap.

VIII.

E în ziua de Crăciun. Dealurile sînt înveșmîntate în alb. E un alb așa de dulce, de neprihănit, de curat, albul acestă al celei dintîi zăpezii. Văzduhul e răcorit de un frig așa de înviorător, încît ți se pare că natura nu și-a început amortirea de jale, ci renaște. Te simți bine, te simți vesel, guști bucuria noutății, în suflet se răscolesc simțăminte care nu vin numai dela reminiscența vagă a zurgălăilor dela săniș, a petrecerilor de iarnă, ci dela schimbarea însăși a priveliștii. Cite un fulg rătăcește ici colo, ușor purtat de o adiere, sfios te gîdilă pe față și pe mîni. Pădurile de cer de pe dealuri, pină mai ieri îmbrăcate în roșul șters al frunzelor ce mor, stropite cu noua podoabă albă,

par o grădină de cireși în floare.

Sub poala pădurii nălbite se leagănă o minune de horă ca la o zi mare ce este. Ana era mai frumoasă par'că, dacă Nicu nu lipsia. Cît fusese în oraș ocupat cu școala, prins în virtejul altor grijă, un vâl de uitare i se așternuse peste suflet, cînd a venit însă în sat, la horă, cînd a văzut-o, ceva par'că s'a trezit în el, o ființă nouă care pînă aci trăise în amorțire. O perdea din ochi, nu înțelegea cum altădată putea avea farmec pentru el hora, petrecerea în sat, vacanța. În viață-i par'că fusese un gol, de care el nu băgase de seamă, de abia acum venirea lui acasă avea un înțeles și un scop, de abia de acum putea să spună și el c'a petrecut în vacanță.

Și fiindcă părinții lui îi îngăduiau și fiindcă părinților ei nu le părea rău, de ce s'ar mai știi de lume? A întrebat-o ce mai face, i-a dat mîna, a stat cu ea de vorbă, s'a prins în horă lingă ea. Și atîta a fost, de acum venia ea singură lingă el și par'că se iubiseră de cînd lumea, așa se uitau unul în ochii altuia, așa-și vorbeiau, așa-și zimbiau, așa se țineau de mîna. Cele trei zile ale Crăciunului au fost o beție de fericire pentru amîndoi.

Lumea pe de margine a început întîi să se uite lung, să dea din cap; apoi să-și dea cu coatele, apoi să-și șoptiască și în urmă să tură ca moara. Să te feriască Dumnezeu de gura satului și mai ales de gura femeilor.

Popa Nicolae avea și el o fată, prietină nedespărțită cu fata hangiului Dumitrașcu. Ele nu legați prietinie cu fetele din sat, fiindcă ele erau fete mai „de oameni“. Umblau cîte nouă sate după probe de cămăși, de fote, de bete, pentru că nu vroiau să mai aibă niminea ca ele. Doar' trebuie să se deosebiască de celelalte și cînd venia una din sat la horă în aceeași fotă, prietinile alergau acasă de se schimba. N'aveau altă vorbă nici ele, nici mamele lor, decît că: „Ce vreme, guriță, ce fudulie, nu se mai alege griul din pleavă.“ De mult făcuseră ele ochi galeși lui Nicu, dar zădarnic, și acum cînd îl vedeau îndrăgostit de Ana, nu-și puteau potoli năcazul:

— Ce o fi văzut la golașa aia, soro?!

Intr'o bună zi i-au ținut calea Ani și-au început să-î caute pricină.

— Ce cauți pe aici, fa, uite cum calcă, cu-coana!

Au oprit-o în drum și biata fată a ajuns lăcrămînd acasă.

Asta a fost numai începutul. Dela preteasa și dela hîngerită au început apoi a zbura vorbele. Că ce-o tot da copilul învățătorului țărcoale în fiecare seară pe lingă casa lui Șerban, că Nicu i-a pus gînd rău fetii, c'almintrinea de unde și pînă unde dragostea asta, că Ana a dormit în cutare noapte la mătuse-sa, că Nicu s'a prostit rău la învățătură și c'o să-l dea afară, c'ai să vezi, guriță, pomină că învățătorul o să se încusciască cu Șerban.

— De, soro, răspundeau femeile ce cercetau casa pretesii, par'că n'ar avea fete de obrazul lui în sat.

În urmă a început să le fie necaz băeților că doar perdeau o fată din sat și încă pe cea mai frumoasă. Și au început a purta și ei zvonuri mincinoase; iar fetele nu puteau înțelege de unde și pînă unde norocul acesta pe capul Anei și începuseră și ele să se răciască, să se uite rău.

Toate acestea ajungeau pînă la urechea lui Nicu, lupta iar începu.

— S'o părăsesc decî de răul gurii satului? Nu, niciodată. D'apoi ce faptă vinovată e asta? Ori vina stă în aceea că nu mă ascund de nimeni? A da, în ascuns poți fi cel mai imoral, cel mai nerușinat și lumea nu te învinovățește și acum pentru cele mai curate simțăminte, pe care nu vreau și nu pot să le ascund, nu mă mai pot uita în ochii nimăru. Gîndul îi zbura la colegii lui, cari se îndrăgostiau deopotrivă de stăpîna și de fata din casă, de domnișoara care mergea la pension și de servitoarea care-î ducea cărțile — și cari totuși nu îndurau chinurile pe cari le îndură el acum... Iar el, țaranul Nicu Voinea, să renunțe la dragostea asta? Nu, pentru nimic în lume.

— Dar unde mă va duce dragostea aceasta și ce se va alege de ea? La întrebarea asta nu găsia răspuns și și-o alunga din minte cu toată puterea pe care i-o da simțirea lui neînfrînată. Pentru că să mă gîndesc ce va fi mine? Deocamdată nu pot fi decît așa cum sînt și datorita mea nu-î decît să mă port tot cum m'am purtat, căci zvonurile vor dispărea dela sine.

Vuia satul, dar nimic nu era în stare a-î face

Paștile la Brașov: Lagăr în pădure.

să se despartă unul de altul. Minciușile și zvonurile se spargeau de stinca purtării lor alese și neprihănite. Vacanța Crăciunului a trecut ca un vis.

IX.

La Paști. Aburi calzi ieșeau din pământul jilav. Infloriseră ghioceii și viorețele, pădurea era înmugurită, fluturi zburau în văzduhul curat ce răsuna de cintece și ciripituri. Fetile tuturoră erau îmbujorate de sănătate și de veselie. Ciocnitul ouălor roșii însoțit de „Cristos a înviat” — „adevărat c'a înviat” — era partea nouă a horei dela Paști, prilej de a prinde taină cu fetele și izvor nesecat de glume.

După horă ca și după o nedee e obiceiul în ținutul acesta ca fetele să plece împreună cu băeții, ori să se aștepte unii pe alții. Li vezi perechii, perechii în umbra amurgului, răznindu-se de șosea, rămânând într'o ulicioară lăturalnică, ori după un gard, ori după un stușiș și acolo trăiește în câteva clipe poezia dragostei. După cuvinte și întrebări banale și sfiicioase se prind în brațe, se sărută, se string. Feciorii înfiorați de rotunzimea sînilor pietroși năzuesc să deschidă sînul cămășei, în împotrivirile firești ori prefăcute ale drăguței lui. Trecătorii, dacă sînt, nu-î turbură prea mult, pină se depărtează — ei stau liniștiți, șoptindu-și. Obiceiul s'a pomenit doară din bătrîni, nimic mai firesc decît „să stringi” o fată, după ce ai plecat dela horă, ori dela nedee. Care băiat nu stringe fete, nu se nu-

mără printre flăcăii satului și care fată venia sara acasă nesărutată, nu-î ticnia somnul, plîngea înfundată cu capul în pernă. Dar și cînd o fată nu vrea să aștepte pe un flăcău, nesocotia vorba și rugămîntea lui, pe capul ei cădea ura cea mai îndirjită. De aici izvoriau toate certele între tinerii din sat, toate dujmăniile, toată ocara pe care o îndurau unii.

Ori cît de mult o iubia Nicu pe Ana, ceea ce făceau feciorii din sat cu celelalte fete, el nu putea face. Era din capul locului împotriva obiceiului acesta, care de multeori călca în picioare simțămîntele cuiva. Ce fel de dragoste e aceea în ochii obștei, după tipic și după poruncă? Dragostea trebuia să fie tainică, izvorită numai din inimă, lină, dulce, neturburată, în ea trebuie să-ți uiți de tine, de vreme și de lumea din juru-ți. Ci după ori ce horă Ana se înapoia singurică acasă, cu sufletul topit după o sărutare, cu regretul, că Nicu nu-î poate da decît o „bună seara” și cu dorința arzătoare a unei întîlniri. Cît de lungă i-a fost, Doamne, așteptarea, că doară sînt atîtea amar de luni dela Crăciun — și ea n'a ris nimăruî, n'a glumit cu nimeni, n'a lăsat pe nimeni să pue mîna pe brațu-i.

Dar s'o prindă el de mîna, și să rămînă cu ea din drum în ochii tuturoră, era cu neputință. O doria ca un nebun, n'o vedea decît pe ea, i se topia inima; dar asta era cu neputință, i se părea c'ar trebui să fie el omul cel mai

nerușinat din lume ca să facă așa ceva și că trebui să-și calce în picioare toată vrednicia, toată dragostea lui.

Ci sufletul ei tânăr tremura de dor. Intîia și a doua zi s'a culcat suspinînd. A treia zi de Paști o mină de flăcăi făcură cerc de-o parte. Era vorba de un rămășag.

— O să vedeți! termină Dumitru lăncului.

După horă, lumea se împrăstie. Dumitru pleacă în urma Anei, o prinde de mînă, o cuprinde de mijloc și rămîne cu ea după plopii cei mari din marginea drumului.

Nicu rămîne prostît, uluit, privește în gol și pămîntul i se pare că începe să se învîrtască, să-i fugă de sub picioare, oftează lung și pleacă spre casă, clocotînd de un simțămînt, pe care nu-l mai încercase pînă atunci.

— S'a sfîrșit.

Nimic nu mai putea avea preț pentru el. L-a fost cu neputință să cineze. Un nod îi pironise, îi înțepenise gîtlejul. Și mamă-sa tocmai acum găsise nimerit să facă glume pe socoteala lui. Să fi fost mai mic, să fi fost singur, ar fi plîns ca un copil. Simția lipsa de a se ușura.

— Mamă, mi-e rău, mă doare capul de nu te văd, lasă-mă în pace. — L-a lăsat. Toți ai casei s'aun culcat, el a rămas cu capul în palme, răsîmîndu-se să poată sta potolît pe scaun.

— Păcătoș suflet mai am, Dumnezeuule. Dacă imi vedeam de treabă, n'ași fi ajuns aici. Dar cum e cu putință, ca și ceace am socotit eu mai ideal, să se coboare pînă într'atîta! Eă, care credeam că sufletul ei e altarul celor mai curate simțăminte și că el nu s'ar mai putea deschide și altuia! E de neertat, de neertat! Nu știu ce-aș putea să-i fac. Să rabd? Asta nu, trebuie s'o fac să simtă cît m'a jicnit, cît s'a coborît. Disprețul meu? E prea puțin. Ea a început cu disprețul, eu trebuie să-i dau într'o măsură înzăcîită.

S'a domolît puțin, a stîns lampa și s'a culcat.

— Trebuia să se sfîrșiască într'un fel. Ai fi omul cel mai lipsit de judecată, dacă ai cere, ca ea să fi rămas numai a ta. Tu nu o puteai lua. Ei îi trebuia unul de seama ei. Cu ce drept o zmulgi și o depărtezi tu din mijlocul lor, atragi asupra-i ura tuturor și o faci, poate, de rămîne nemăritată, cu toată frumuseța ei? De

ce nu te dai cu totul ei, dacă vrei să fie numai a ta?

Și-apoi uitarea și schimbarea sint adînc în firea omenească. E o vîrstă cînd îți plac în deobște femeile, fiindcă-s femei, pe urmă din marea asta mulțime începi să alegi, îți plac două-trei, patru-cinci, din astea îți place mai mult una, dar și pe asta o uiți, simțămintele ce ți-au insuflat, ți se șterg îndată ce te gîndești la una, care să te încātușeze mai mult. Tirziu de tot, ori poate niciodată, ne mărginim numai la o singură dragoste, căreia îi închinăm tot și pentru totdeauna sufletul.

— De ce n'ar fi și pentru femeii așa, ba încă în firea femeilor e și mai adîncă însușirea de a uita și dorința spre schimbare, spre nou, spre necunoscut. Și-atunci de ce să n'o iert?

Un val de sînge i se părea că-i năvălește dela inimă în tot trupul.

— S'o iert? Ce-a găsit, mă rog, la Dumitru lăncului? Mîinile lui de urs, fața lui pămîntoasă, părul de pe frunte, ochii șterși, ce-a găsit? —

Și iar ofta și strîngea perna, o clipă nu gîndea nimic, vedea numai alcătuirii ciudate, ce jucău o clipă în întuneric și periau.

— Dacă nu s'ar fi dus, Dumitru ar fi fost în stare să-i frîngă mîinile, ori să-i izbîiască cu palmele lui grele obrajii cei fragezi, cine știe, dacă ea n'o plînge acum?! Rău e omul! De bunăseamă tot mai mult s'a gîndit ea la mine, dar de data asta a fost silită, n'a putut face altfel.

Iși amîntia chipul Letiției, pe care o cunoscuse la o petrecere în oraș și care îi turburase pacea celor din urmă zile de școală. Uitase atunci pe Ana, și acum nu vrea să se judece și pe el cu aceeași asprime. Lui începuseră să-i placă și altele, fiindcă cu acestea altele ar fi trăit și el de-asemenea. Și-apoi mai e în firea omenească un colțișor care te face fericit cu cît ești dorit de mai mulți. De ce să-l izgoniască pe Dumitru? Ei îi trebuia un bărbat și o cinste, de care dela o vreme părinții ei și lumea s'ar fi putut îndoi, dacă lucrurile ar fi mers la fel.

Nicu vedea bine, că n'are dreptate, dar nu se putea stăpîni. Clocotia. Judecata nu prețuia nimic, o patimă ferbea în ființa lui întregă, o patimă, care trebuia să sfarme dragostea lor,

să sfarme o legătură, pe care n'o putuse sfărma părinții ei, părinții lui, satul întreg, voința și chibzuința lui. Puterea, care trebuia să-i despartă, era mai tare decît toate acestea, fiindcă ea izvorîa clocotînd din suflet.

X.

A întîlnit-o. Zîbind venia spre el, par'că ar fi voit să-l soarbă cu privirea. Ci el o aștepta posomorît, cu inima împetrită. Ea vru să deschidă brațele. El o apucă de mîna:

— Rău ai făcut, ce ai făcut, de-acum s'a izprăvit tot între noi.

Ea zîmbi dureros, în timp ce un fior o săgetă de sus pînă jos. Credea că glumește, dar Nicu îi zvîrlî mîna, fără s'o priviască în ochi,

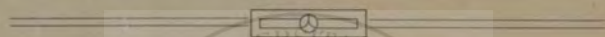
și-î întoarse spatele, încruntînd fruntea, lăsînd-o stană de piatră în urma lui. Colțurile gurii îi temurară o clipă, exprimînd părerea de rău și desnădejdea, pleoapele moî, catifelate, i se umflară de lacrimile ce năvăliau în ochii albaștri, suspină de cîteva ori și izbucni într'un plîns frînt și înăbușit.

Nicu se depărtă năuc, pierdut, inghițînd în sec, cu capul în piept, căindu-se și regretînd clipa unei despărțiri, pe care el o făcuse așa de dureroasă.

A doua zi a pornit spre orașul învățăturii și uitării.

Dar multă vreme l-a muștrat gîndul ca după cea mai cumplită faptă rea.

G. C. Ionescu.

UNIVERSITATEA
ÎN PRIBEAGIE.

I.

„Nu pot să duc traiu ticălos de pribeag.
Ți-e ruga zadarnică, mamă,
Cînd sufletul talei cel nerăsunat
Pe cîmpul de luptă mă chiamă.

Nu plînge, auzi cum afară la prag
Copitele cailor scurmă,
Așleaptă tovarășii, gata de drum,
Să-mi dai sărutarea din urmă.

Ne-om face turlună și-a noastră va fi
Izbinda și țara întreață,
Nici florile 'n crîng nu se vor scutura
Și nu vei mai fi o pribeagă!“

A zis și pe calul cu frîne de-argint
S'avîntă; lung ulița sună
De zîngăt de arme și tropot de cai
Și lumea în drum se adună.

De după ferestre ciți ochi nu privesc
Cum pulberea 'n urmă-le crește
Și cită durere 'necată în piept
În hohot de plîns izbucnește.

II.

Mijeste de ziuă; din cerul de plumb
Se cerne zăpada alene,
Iar Doamna 'n iatac încă tot n'a închis
De plîns oboselele gene.

Cînd el a plecat cu tovarășii săi,
La luptă, era primăvară,
Dar zilele calde trecură în zbor
Și florile se scularară.

Și zmulșă-apoi toamna podoaba de foi
S'aștearnă covor pe livadă,
El n'a mai venit . . . Pe cîmpii și livezi
S'așează acum giulgiu de zăpadă

Din ziori pînă 'n seară zadarnic aștepți
Să-ți vie acasă odorul,
Zadarnic cu lacrimi calde-ți adăpi,
O maică mult jalnică, dorul.

Doar plaiul cu rouă de sînge stropit
Acum de-î mai știe de știre,
Și zilele tale ca iarna pustii
Ce trudnice or să se 'nșire.

El toată nădejdea vieții ți-a fost
Și ochii tăi n'or să-l mai vadă,
Pustiu e pe plaiu . . . numai mila de sus
Se 'ndură de-un giulgiu de zăpadă.

I. Borcea.

Pintea Viteazul.

Dramă istorică în trei acte și un tablou.

De V. E. Moldovan.

ACTUL III.

În fund, la dreapta zidurile și poarta cetății Baia-Mare. În perspectivă munteii și vârful turnurilor dela biserici. Dela poartă duce spre stînga drumul țării. Poarta e

închisă, de-asupra ei pe zid străjuște un pandur. Cînd se ridică cortina, se aud clopotele din oraș.

Scena I.

Straja pe zid. Un pandur, după zid.

Pandurul (de după zid): N'ai văzut nimic? Straja (făcîndu-și mina pod, privește dealungul drumului): Nu, nici o urmă!

Pandurul: Oare nu ne păcălește Valachul? Eū nu mă încred în Valachi, că-s vicleni ca serpii.

Straja: Zău nici eū nu știu ce să zic!

Pandurul: Cînd a venit?

Straja: Aseară!

Pandurul: Cum îl chiamă?

Straja: Udrea! Zice că a fost căpitan în tabăra lui Pintea.

Pandurul: Hm! Căpitan! (repede) Și ce zice, de ce-a venit?

Straja: Multe spune, dar cine să le creadă toate? Zice că nu l-a lăsat omenia să mai tâlhăriască! Și pentru asta, Pintea l-a bătut și l-a legat de un arbore.

Pandurul: Și acu vrea să se răzbune?

Straja: Pe semne! S'a sfătuit mult cu domnul magistrat. Nu știu, ce vor pune la cale!

Pandurul: A zis că Pintea vine să jefuiască orașul?

Straja: Așa spune!

Pandurul: Ce-a zis, cînd vine?

Straja: Ca astăzi, pe cînd se înserează!

Pandurul: Așa-a! Și oare, cîți vin?

Straja: Asta n'o știu.

Pandurul: Dar adevărat e că pe Pintea nu-l prinde glonțul?

Straja: Așa am auzit și eū, dar Udrea zice că are el leac de pielea lui.

Pandurul: Numai de nu ne-ar păcăli Valachul!

Straja: Atîta-î trebuie, că-l și spîzurăm! (De după ziduri se aude toba în tact de marș).

Pandurul: Ascultă, vin pandurii!

Straja: Vin!...

Pandurul: Cîți inși?

Straja (privind înspre oraș): Vr'o 80 de feciori! (Sunetul de tobă se apropie mereu, apoi încetează).

Pandurul: Iată și Udrea cu magistratul!

Scena a II-a.

Straja pe zid. Udrea, Magistratul și pandurii.

Magistratul (de după zid): Nu vezi nimic?

Straja (privind de-alungul drumului): Nu! Nici o urmă!

Magistratul: Deschideți porțile! (Porțile se deschid. De două părți se văd panduri înarmați. Magistratul și Udrea ies în fața porții în drum) Oare vin astăzi de bună seamă?

Udrea: Vin, Măria Ta! Vin de bună seamă! I-am pîndit cînd au pornit la drum. Dar poate că s'au oprit pe drum, pînă se mai potolește arșița.

Magistratul: Cîți inși, zici că vin?

Udrea: Cam două sute!

Magistratul: Și dacă minți, — ce să facem cu tine?

Udrea: Ce-ți vrea; spîzurată-mă!

Magistratul: Asta s'o ști!

Udrea: Să grijim însă, că dacă nu-l omorim, apoi ne spîzură el pe noi, pe toți!

Magistratul: Dar cum gîndești tu să facem?

Udrea: Cînd vor sosi, Pintea o să trimită la noi solie. Noi să ne facem că ne temem și să-i dăm toate ce va cere. Dar în loc de griu, să-i trimitem nisip. Să-i trimitem bani răi și carne stricăță. Atunci Pintea se va minia ca focul și va veni însuși, ca să ne înspăimînte. Asta o dorim noi, el va sări cu toporul la poartă, știind că glonțul nu-l prinde. Dar noi vom sta gata, ascunși, patru inși, și vom trage deodată în el cu gloanțe mărunte de argint. Apoi de ceialtați să nu ne temem...

Magistratul (cu încredere): Bine! Fă tu cum ști!

Udrea: Las-o pe mine, Măria ta! Știu eū cum se prind șoarecii în cursă!

Magistratul: Așadară ne-am înțeles?

Udrea: Ne-am înțeles!

Magistratul (plecînd): Bine! Foarte bine! (Intră pe poartă și se duce spre oraș.)

Scena a III-a.

Udrea, straja, pandurii.

Udrea (cătră strajă, de sub poartă): Nu se vede nimic?

Straja: Nu! Nimic!

Udrea (cătră panduri): Voi să stați gata! Nu vă temeți! Voi doi să stați aci la stînga, — sus pe zid, lingă poartă. Voi doi, la dreapta. Cînd va sări Pintea cu toporul la poartă, să trageți! Aci-s gloanțele! (Scoate un pumn de alice). Puneți cite nouă în

pușcă! (Imparte alicele la 4 panduri, cari își încarcă puștile cu ele. Tot așa și dînsul) Cu glonț nu trageți în el, că nu-l prinde! Voi aștia! Trageți în căpitani! (cătră straja de pe zid) Nu se văd încă?

Straja: Nu! Nimic!

Udrea: Nu vor zăbovi mult... Zgîiește-ți ochii bine!

Un pandur (cătră strajă): Nu căsca gura, mă! (arătînd de alungul drumului) Acolo să-ți fie ochii!

Scena a IV-a.

Acieași, Magistratul.

Udrea (cătră Magistratul care s'apropie): Ai isprăvit, Măria Ta?

Magistratul: Isprăvit! Un lucru vrea să mă știu. Sfatul orașului te întrebă, cit ceri tu pentru slujba ta?

Udrea: Eū? Nu cer nimic. Să-mi dați mie banii cari s'au pus pe capul lui Pinteș și am isprăvit.

Magistratul: Bine! Ne-am înțeles! Nu vin încă?

Udrea: Nu, dar trebuie să vie incurînd...

Magistratul (cătră panduri): Ați încercat puștile?

Udrea: Gata, Măria Ta!

Scena a V-a.

Acieași, Ion, servitorul Paulei.

Ion (venind din cetate): Bună ziua!

Magistratul: Ce vrei, Ioane?

Ion: Mă rog m'ăși duce o leacă la cîmp...

Udrea (cu răutate): Hm! Te-ai duce?!

Magistratul: La cîmp? Unde la cîmp? De ce?

Udrea: Dar iac-ășa s'ar duce și el...

Ion: M'a trimis Domnișoara să-i fac o cunună de cicoare...

Udrea: Și să duci o scrisoare lui Pinteș! Ho-ho, voinice! A trecut baba cu colacii!

Magistratul (privind cu neîncredere la Udrea): Ce spui?

Udrea: Măria Ta, tâlharul ăsta vrea să ne vîndă. Îl știu eū bine, — că a fost în tabără la noi cu scrisori...

Magistratul (uimit): Ce spui? Nu te înșeli?

Udrea: Doar am povestit împreună. Nu-i nici o săptămînă de cînd a fost cu Domnișoara la Pinteș.

Magistratul (furios): Mă, să nu-ți umble gura!

Udrea: Pot să adevăresc. Intrebă-l Măria Ta, să vezi tîgădueste?

Magistratul (cătră Ion, care stă tremurînd): Spune mă!

Ion (incurcat) Că-ă...

Udrea: Vezi?...

Magistratul: Spune, mă! Fost-ai tu cu fata mea în tabără la Pinteș? Spune!

Udrea: Spune, mă!

Ion (gingăvind): Că-ă... Dom... Domnișoara a poruncit...

Magistratul: Nu minți, mă? Ai fost?

Udrea: A fost, Măria Ta! A fost!

Magistratul: Văi de piela ta! (Cătră panduri) Legați-l în lanțuri! La temniță cu el! Duceți-l! (Pandurii îl prind și-l tirăsc spre oraș).

Udrea: Cum se vede, Domnișoara-i îndrăgostită...

Magistratul: De Pinteș?

Udrea: Așa-i, Măria Ta!

Magistratul: Fata mea? Așa? Așteaptă, tu fată! (Pleacă repede spre oraș. În clipa asta suflă străjerul din corn)

Udrea (speriat): Ce-i?

Straja: Vin! vin! Inchideți porțile!

Udrea (alergînd după Magistrat): Măria Ta! Măria Ta! Nu te duce! (Magistratul se luptă cu sine; apoi se întoarce. Porțile se închid.)

Udrea (după zid) Nu vă temeți! Tineți-vă bine!

Magistratul (după zid): Faceți cum zice Udrea, măi! (Se face liniște. Straja se plimbă nepăsător pe zid.)

Scena a VI-a.

Straja pe zid. Din stînga vine Ioniță cu șapte pușcași.

Ioniță (oprindu-se la vreo 5 pași de poartă): Să trăiești, străjerule!

Straja: Mulțam! Da ce vă trebuie?

Ioniță: Eū sint solia căpitanului Pinteș din Măgoaja! În numele principelui Rákoczi, Pinteș vă trimite veste și poruncă să vă supuneți și să-i dați orașul! Dacă-l dați de bună voie, toți veți avea iertare!

Straja: Hm! Hm! Stați, să duc veste Magistratului! Chiar acu a trecut p'aci! (Suflă în corn, apoi strigă prefăcut spre interiorul cetății): Domnule Magistrat! Domnule Magistrat!

Magistratul (de departe): Vin! Vin! Ce-i?

Straja: A venit solie dela Pinteș!

Magistratul (mai aproape): Dela Pinteș? Unde-i?

Straja: Aci la poartă!

Magistratul: Hm! Stați, că vin! (Se urcă pe zid. Cătră Ioniță) Ce vreți, oameni buni?

Ioniță: Eū sint solia lui Pinteș din Măgoaja, căpitanul principelui Rákoczi; Pinteș vă trimite vorbă și poruncă să vă supuneți lui, că el vine în numele lui Rákoczi! De vă supuneți de bună voie, nu va păți nime nici un rău!

Magistratul: Și de nu ne supunem?

Ioniță: Atunci luăm orașul cu puterea și nimeni nu va fi iertat.

Magistratul: Ei nu știu nimic!

Udrea: Bine! Faceți loc!

Magistratul: D'apoi de ce vrea Pinteaa să se sălășluiască în Baia-Mare?

Ioniță: Nu vrea el să șadă în Baia-Mare, numai să vă supuneți și să ne dați bani și bucate.

Magistratul: Hm! Mare lucru!

Ioniță: Eū vā sfătuesc să vā supuneți cā Pinteaa nu știe de glumā!

Magistratul: D'apoi, ca să nu se verse sînge, noi e supunem. Dar am vrea să știm, nu cere Pinteaa oare prea multe?

Ioniță: Deocamdatā sã-î trimiteti 80 de saci cu iarbă de pușcă.

Magistratul: Bine! Noi ne invoim! Dar spune căpitanului, cā pină sosesc bucatele la dînsul, sã vā lase pe voi chezeșie.

Ioniță: Chezeșie? Da de ce?

Magistratul: De ce? Asta așa se cuvine! Da nu cumva, dacă i-am dat ce-o cerut, sã-și calce vorba și sã vie cu puterea asupra noastră, ori sã facă hicleșug și sã ție în prinoare pe oamenii din oraș, care duc cu carăle în tabără la el griul și carnea!

Ioniță: Bine! Eū mā duc sã dau de veste lui Pinteaa. Pușcașii pot sã rămie chezășie.

Magistratul: Ba nu! Sã se ducă un pușcaș și sã vii tu de chezeș.

Ioniță (se gîndește puțin): Bine! Venim. Magistratul! Deschideți poarta! (o aripă se deschide. Pandurii nu se vād însă)

Ioniță (cătră un pușcaș): Du-te și vestește căpitanului! Spune-î cā ne-am înțeles și cā vin bucate! (Intră cu 6 pușcași în cetate. Călălalt se întoarce pe drum prin stînga. Poarta se închide.

Scena a VII-a.

Straja pe zid. De după zid, după ce se închide poarta, se aude zgomot ca de hărțuială.

Magistratul: Iute! Iute! Pe ei!

Ioniță: Ce-î asta?

Magistratul: Pe ei! Legați-ii!

Ioniță: Ne-a vîndut! Nu vā dați ficiorî! (sgomot)

Magistratul: Legați-î bine! La temniță!

Ioniță: Rușine! Rușine!

Udrea: Bine-ai venit, Ioniță!

Ioniță: Tu ești Udrea? Tu ne-ai vîndut? Bată-te Dumnezeu!

Udrea: Repede! Duceți-ii! Înainte! La temniță!

Ioniță (puțin mai departe): Așteaptă-ți răs-plata! Iudă!

Udrea: Legați-î și gura, dacă nu tace!

Ioniță (de departe): Iudă! Iudă!

Straja: Deschideți poarta, cā vin cărăușii!

Udrea (din poartă): Oare nu ne vor vinde cărăușii?

Scena a VIII-a.

Aceiași. Dinspre oraș vin cinci telegi încărcate, trase de cite un măgar. Linga fiecare, cite un țaran român. Trec prin poartă și se duc pe drum în stînga.

Magistratul (cătră cărăuși): Spuneți lui Pinteaa voie bună. Și sã-î dați bucatele și carnea. (dînd unui cărăuș o pungă) Și aci-s banii! Sã-î dai!

Cărăușul: Ii dau, Măria Ta! (cărăușii cu telegile ies în stînga).

Scena a IX-a

Udrea, straja, magistratul, pandurii.

Magistratul: Acu nu m'ai scapā!

Udrea (cătră strajă): Se vede pină acolo?

Straja: Se vede!

Magistratul: Incă n'au sosit?

Straja: Acu, acu! S'au oprit! Pinteaa și căpitanii vin la telegi! Unul desface punga; sã uită la bani... ha, ha, ha...

Udrea: Ce-î?

Straja: Ii trîntește de pămînt...

Udrea: Ha-ha-ha!

Magistratul: Nu vin încă?

Straja: Incă nu! Pinteaa se duce la teleaga cu nisipul; desface sacii... ha ha ha.

Scena a X-a.

Pinteaa vine spre poarta cetății.

Straja: Uite, vine Pinteaa.

Pinteaa (sosînd): În numele principelui Rákóczi vā cer sã-mi predați cetatea, cā de nu o preface în praf și cenușe. Pui de om nu iasă cu zile dintr'însa.

Magistratul: Nu ne-ai putea da timp de răsîndit? Său sã ne ierți cā ești creștin și om de omenie.

Pinteaa: V'am trimis solie sã-mi predați cetatea, iar voi m'afi batjocorit. Pentru asta sã vā iert? Vā m'ai spun odată: Sã-mi predați cetatea!

Magistratul: Dacă-î treabă sã ne inspăimînti, atunci iatā răsunsul: nu ne supunem.

Pinteaa: Bine! Vom vedea.

Scena a XI-a.

Aceiași, — apoi Paula și Ioniță.

Magistratul: Sã-ți vezi de drum Pinteaa, pină nu-î firziū.

Pinteaa: Am isprăvit. Ne vom înțelege față 'n față! (de după ziduri se aude zgomot ca de hărțuială).

Magistratul (strigînd): Paula! Paula! Prindeți-o — prindeți-o!

Paula (urcînd pe zid, cu hainele zdrențuite): Fugiți! Fugiți! V'a vîndut Udrea! (un pandur și Udrea sar pe zid, sã o rețină).

Pinteaa: Udrea? Tu ai fost? — (il amenință cu pumnii) Vāi de tine, vinzătorule!

Ioniță (de după zid): Nu scapi, mișelule, — nu scapi! (se urcă pe zid. Pe o mână mai are lanțul de rob, Udrea se întoarce speriat și dă față cu el. Paula sare la Udrea, care scoate cuțitul, o străpunge și o împinge de pe zid. Paula dă un țipet, cade de pe zid în cetate, sgomot după ziduri. Ioniță îl ține pe Udrea de gît, sugrumîndu-l și vrea să se arunce cu el de pe zid cătră ai săi. Cîțiva panduri îl trag spre cetate. Udrea se zbate disperat).

Pușcașii: Sugrumă-l, sugrumă-l!

T. Crăciun: Dă-l jos! Dă-l jos! (pandurii îl prind și-l trag spre cetate. Ioniță îl ține pe Udrea sugrumat, de gît. Pinteia aleargă cu pușca spre zid, țintește și trage spre Udrea. Udrea cade mort pe zid. Pe Ioniță îl frăie pandurii. De după culise se aude sgomot, cum vin pușcașii lui Pinteia în fugă).

Scena a XII-a.

Aceiași, Aron și pușcașii, vin în fugă. Un glas: (de după zid): trageți, măi! trageți! Detunături, de după stîlpul porții. Pinteia, nimerit, șovăiește și cade în genunchi.

Pinteia (răzimat cu mina de pămînt): Ce-i asta?

T. Crăciun (alergînd la el): Te-a rănit? (încearcă să-l ridice).

Aron (cătră pușcași): La poartă, feciori! Inainte! (pușcașii năvălesc la poartă! De după ziduri pușcă în ei, cîțiva cad, cînd dau cu topoarele în poartă).

Pinteia (ridicîndu-se șovăind): Fugiți! Fugiți! — M'au vîndut! (Porțile se deschid și pandurii vin spre poartă în șiruri închegate. Aron și T. Crăciun vrea să-l ridice pe Pinteia, însă năvălesc asupra lor pandurii. Ei fug, împreună cu pușcașii, strigînd: Trădare! Trădare! Pandurii îl leagă pe Pinteia, care se luptă cu moartea. — După poartă se vede Ioniță pus în lanțuri. Paula, întinsă pe cîteva mantale, — moartă. Lingă ea magistratul, își freacă minile disperat).

Magistratul: S'a sfîrșit! Totul s'a sfîrșit. (Cortina).

Nota. Aceasta piesă a fost prezentată la concursul publicat în 1904 de Societatea pentru fond de teatru român. A fost apreciată ca cea mai reușită dintre piesele ce-au participat la acel concurs. Cu toate scăderile, pe cari le are, ea e un început în literatura dramatică delat noi. După o amănunțită îndreptare și adaptare mijloacelor noastre scenice s'ar putea chiar și juca de diletanții noștri. Dreptul de reproducere și reprezentare aparține autorului. **Red.**

CRONICĂ.

Predici sau învățături etc. culese de Petru Maior de Dicio-Sint-Mărtin. Editate acum întia dată cu litere latinești de Dr. Elie Dăianu. Cluj, 1906, 122 pp., pr. 1 cor.

Într'un ram de literatură mai puțin cultivat receditarea unei sași altei scrieri de valoare își are folosul ei netăgăduit. Literatura noastră eclesiastică în general e foarte săracă, pe terenul omiletic, în special, s'a lucrat puțin de tot. Veacuri de-arînd din stranele bisericilor române, afară de mîngăitoarea cîntare, o singură carte numai, acea carte mare și sfîntă, care se chiamă *Cazanie*, a împărțășit la zile de praznic, prin rostul cutărui diac sau cantor ceteț, cuvîntul lui Dumnezeu, pinea cea cerească, atît de bună și folositoare pentru edificarea noroadelor neînvățate. Amvonul, tribuna, de pe care se cade să răsune glasul păstorilor talmăcitori de scripturi, glas de mustrare, de indemn și învățatură — amvonul român a fost și este și astăzi osîndit să stea mut. Cărți de predici mai iscusite ne-au lipsit, preoțimea, cu puțină carte, prea cu anevoie se putea avînta la vestirea cuvîntului de învățatură.

În biserică ceva mai înzestrate însă, cercetătorul a putut întimpina, printre cărțile sfinte, mai adese *Predicile* cu litere cirile ale lui P. Maior, protopopul de pe vremuri la Reghin.

Lipsa totală a cărților de predici, dar mai virtos alcătuirea măiastră, plină de „gîndire creștinească și de simțire românească”, atît de ziditoare și întăritoare sufletului credincios, precum și limba lor dulce și adevă-

ral românească „așa cum s'a sfîntita în slujba sîntei biserici”, au făcut din această Culegere de cuvîntări cea mai populară și mai folosită carte în bisericile române din Ardeal, unite și neunite de-opotrivă.

„Pentru că așa sînt predicile acestea țesute, cit de și nu tocmai toate firele, însă ființa și mîduha celor ce se cuprind intrinsele fiește carele prost o poate înțelege” — zice însuși zelosul alcătuitor.

Și nici că se putea scrie în alt chip, cîtă vreme ținta ostenelelor lui era să pună în mina preoțimii celei „puțin pricopsite în știința ritoricească” modele adevărate de cuvîntări bisericesti, din care aceasta, culegînd, să se ajute la împlinirea datorinței sale pastorale. Gîndul scesta l-a împintenat ca, în cursul activității sale preoțești, să scrie predici de tot felul, pe cari le-a scos la lumină în Buda, la 1811, în trei părți: I. Predici pentru Duminecile dela începutul Triodului, pină la Dumineca tuturoră sfîntilor. II., Predici dela a doua pină la a 32-a Duminecă după Rusalii. III. Predici pentru praznicele de preste an.

Astăzi această colecție de predici bune a ajuns a fi rară. Dintre scrierile răslețe și sporadice, cari apar în timpul din urmă, din cauza cuprinsului și a formei lor puțin accesibile pentru înțelegerea mulțimii, puține și-au putut cîștiga o popularitate mai strînsă — ale lui Z. Boiu. Preoțimea tinăra pe urmă, nu mai cetește prea bucuroso slovele cirile și din motivul, că — prin retipărirea cu caractere străbune a cărților rituale — a început să uite și această rămășiță a slavonismului în biserică

noastră. De bun gând a fost călăuzit dar, dl Dr. Dăianu, iarăși un protopop, cînd s'a angajat la tipărirea de nou, cu *litere latine*, a acestor predicî, carî și astăzi, după aproape un veac, strălucesc prin puterea lor educativă ca și prin frumseța graiului.

Prin schimbarea sistemului de împărțire al autorului, broșura apărută la Cluj nu îmbrățișează cuprinsul întreg al părții întâi, apărute la 1811, ci se mintue cu sfînta Vinere a patimilor.

Cititorul priceput va înțelege însă și va admira, chiar și numai din aceste cîteva omilii de pocăință, adîncimea gândirii și bogata cunoștință în scripturi a marelui istoric și filolog al veacului al XVIII-lea. Momentul esențial din evangelia zilei adeseori servește autorului de substrat pentru desfășurarea largă și cuprinzătoare a unui subiect teologic, în care se ține seamă de întreg aparatul normelor și figurilor retorice, carî se ntemeiază pe lămoase pilduri din istoria biblică și cea a popoarelor străvechi și carî lasă să întrevădem la tot pasul pe scriitorul, ce nu e numai un erudit păstor al turmei cuvîntătoare, ci e și un mare cunoscător al istoriei neamurilor și al limbei neamului său. Nu arareori ești ispitit să te miri, cum intransigentul reprezentant al școlii latiniste ne-a putut lăsa șire ca acestea :

„Iată, iubite creștine, prealuminosul soare de cîte veacuri, după porunca lui Dzeu, foarte cu rînduială răsare și apune, iată luna și prea frumoasele stele dintru aceeaș vreme cu răvârsările sale fac pămîntul roditor; iată aerul nici o mișcare mai mult, saū mai puțin, nu face apa mării nici cum din hotarele ei nu varsă, pămîntul nici un grăunț, nici o florică n'a născut decum voia lui Dzeu a poruncit saū a lăsat.” (pag. 54.)

Dar pe lîngă toate frumsețile și celelalte ale sale „țapene dovediri” nu lipsesc în cartea aceasta, nici părțile mai puțin reușite și mai slab „dovedite”.

Și convingerea noastră este, că dl Dăian n'ar fi săvîrșit act de impietate față de pomenirea măritului autor, dacă ținînd samă de trebuințele vremilor noastre, în care *limba* se afirmă pretutindeni cu o uriașă putere zdrobitoare, ar fi lăpădat unele părți mai slăbuțe, ar fi îndreptat ici coalea fraza, înfățișîndu-ne ăst chip pelîngă retipărire și o înțeleaptă *refacere* și rotunjire a acestor predicî.

De altcum și acest neajuns d-sa promite a-l suplini — în parte prin filcuirea la sfîrșit al archaismelor și altor vorbe ieșite din uz, ce se întîmpină. **G. Tulbure.**

La Istromâni. În „Calendar pentru poporul românesc” pe anul 1847, lași, 1847 p. 24 se comunică că un tinăr călător moldovian a vizitat în vara anului 1846—decî înaintea lui Ion Maiorescu, — Istria și a cules un cîntec, pe care-l copiem aici în usul (și abusul) filologilor :

Pasci mandra, mea torma,
Pasci erba, frundze, fior,
Care cresc la voi pe orma
De roman imperador.

Amoce polvere-i cea arma
Al anticu-lui Roman

Tempul marmora disarma
Ma un nome di Traian

Pecoraro pascend oae
Dela Tebro la Trajan
Tot resuna pe Zampoe
Dulce canticul roman.
Pasci mandra etc.

Ce să mai zici decît bravo, nene Asachi, bravo Săulescule, care vorbiați, cum se vede, și istro-românește dar — ca mai sus firește !

G. B. D.

Teatru românesc. Deodată cu reînvierea naturii și cu reîntoarcerea rîndunelilor, la noi se 'ncepe și cultul zeiței Thalia. Se 'ncep „petrecherile cu joc din cutare loc și jur,” cu concerte și cu reprezentații teatrale date de diletanți. Și cu multă bucurie vezi adeseori reprezentații bine reușite, diletanți artiști în puterea cuvîntului. La desăvîrșirea acestora în unele locuri a contribuit în anii din urmă și școala fostului bursier al Societății pentru fond de teatru român *Z. Bărsan*, care s'a învățat în destule părți, întîmpinînd pretutindeni dragostea și admirația publicului. După o necredință aproape de un an, s'a întors din nou în mijlocul nostru, poate convingîndu-se că „fie pînea cît de rea, tot mai bună 'n țara mea.” Nădăjdum că acum va rămînea pentru totdeauna între noi cel ce-l iubim, că se va apropia din nou de Societatea p. fond de teatru și 'mpreună vor intrupa idea teatrului românesc la noi. — De curînd d-sa a dat reprezentații la Sibiu și la Brașov. La Sibiu l-am văzut și noi, și l-am aplaudat în rolurile principale din *Papa Lebonard* și *Năpasta*. Diletanții din Sibiu asemenea și-au menținut reputația. În cursul verii ar putea eventual să convingă pe unul dintre actorii frunși dela Teatrul Național din București, să-l sprijiniască în munca-i de apostol. Ce sărbătoare ar fi pentru ai noștri, dacă ar putea vedea de pildă pe dl Brezeanu !

† **Alexandru Liuba**, tinărul sculptor bănățean, căruia operele din anii din urmă îi prociuai un viitor frumos, — s'a stîns în floarea vrîstei (abia de 30 ani), în București, unde se dusesse în nădejdea de-a găsi teren mai rodnic pentru activitatea sa și oameni mai chiamiți să aprecieze talentul său viguros.

În numărul viitor vom da portretul regretatului artist, precum și o reproducție după ultima sa operă, ce-o înaintase la concursul pentru ridicarea unui monument lui Mihai Viteazul.

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Nepublicabile. *Nahor*: Răspuns și Te-am pierdut. — *Flaviu*: Speranța și La pratul lui Traian. — *V. B. M.*: Flori de zăpadă. — *Milo R.*: Rachila. — *Livia*: Cu ochii vineți. — *Lia*: Dimineața 'n zori, Speranța mea, O poveste, Pe tin' de nu te-aș fi iubit și Lin în cap de sat. — *Iunior*: Șbucium, Vîntul și Nădejdea. — *Vili*: Un dor, Sonet, Asfințit, Icoană, Sonet și La mormîntul mamei.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dr. C. Șteer. Achitat anul întreg. — *I. Alboiu*. Graz. Din 1904 poșt avea numărul 9—24. — *I. Lăpădas*. Abonamentul expiră la 1 Iulie n. — *I. Barna*. Colecțiile anilor II. III. și IV. costă, legate, cîte 40 cor. anul.

